



ГОДИШНИК НА СТУДЕНТИТЕ ПО СОЦИОЛОГИЯ  
АСОЦИАЦИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ПО СОЦИОЛОГИЯ В СУ  
КАТЕДРА СОЦИОЛОГИЯ, ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ  
СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“  
Том 4, 2007-2008

---

*„Да бъдеш вегетарианец*

*Във Великобритания 3 млн. души (около 5% от възрастното население) се определят като вегетарианци. Това най-общо означава, че те изключват месото и рибата от своето хранене поради етически, политически, религиозни или здравословни причини.”*

**Иван Черноземски**

Курсова работа по дисциплината "Въведение в Социологията"

Ръководител: доц. дфн Лиляна Деянова



*Да бъдеш вегетарианец*

*Във Великобритания 3 млн. души (около 5% от възрастното население) се определят като вегетарианци. Това най-общо означава, че те изключват месото и рибата от своето хранене поради етически, политически, религиозни или здравословни причини. Общият термин вегетарианство включва много различни ценности и начини на живот:*

- Лакто-ово-вегетарианци са тази част от вегетарианците, които освен растителни продукти приемат мляко, млечни продукти и яйца, но не и месо или риба.*
- Веганите се въздържат от продукти, извлечени от животни, включително и нехранителни продукти.*
- Фрутарианците ядат само сурови плодове и семена.*

*В рамките на вегетарианската общност се усеща и известна степен на възмущение към вегетарианците, които продължават да ядат риба.*

*Някои вегетарианци са политически активни в кампани за правата на животните и протестират срещу начина, по който се произвежда месо, докато други се фокусират върху образованието, например популяризиране на екологичните предимства от отглеждането на растения спрямо отглеждането на добитък. Вегетарианското общество е водеща организация, която цели повишаване на познатостта сред здравните професионалисти и широката общественост за приноса за вегетарианството за индивидите, обществото и околната среда. Организацията се свързва с масмедията за промотиране на събития като Националната вегетарианска седмица, която през 2002 г. е спонсорирана от веригата супермаркети Sainsbury. Около 2000 човека преминават към вегетарианство всяка седмица и броят на новите вегетарианци във Великобритания практически се е удвоил през последните 10 години. Според проучване на Британското вегетарианско общество хората се отказват от месото и рибата най-вече защото морално не одобряват убиването на животни за храна на хората. Други, осъзнавайки важността на здравословния начин на живот, приемат вегетарианството, тъй като растителните продукти са препоръчвани от лекари и диетолози, заради ниското им съдържание на мазнини и холестерол.*

*През 2006 г. вегетарианците побеждават в теста на телевизия BBC "Тест на Нацията" за най-висок IQ (коефициент на интелигентност) във Великобритания, състезавайки се с шест други отбора: на месарите, агентите по недвижими имоти,*

*ученици от държавните училища, ученици от частните училища, съпруги на футболисти и знаменитости (месарите са четвърти).*

## **“ДА БЪДЕШ ВЕГЕТАРИАНЕЦ”**

Вегетарианството несъмнено вече има статут на социално явление в нашето време – във Великобритания неговите представители наброяват около 3 милиона души, а всяка седмица още около 2000 се присъединяват към тях.

Интересното е, че за разлика от индустриалната епоха и още повече от аграрно-земеделската, в модерността явно вече не се гледа на природата като просто на средство. Природата вече не се явява като инструмент за оцеляване и задоволяване в ръцете на човечеството. Оказва се, че днес, когато човек най-малко от когато и да било зависи от природата, за да оцелее, когато почти изцяло е успял да я подчини на волята си, се интересува най-много от нейното запазване.

Светогледът се е променил и изглежда, че човек вече не е нито „мяра за всички неща”, нито е центърът на Вселената. Изглежда, че човек вече се възприема като част от едно по-голямо цяло – едва ли не като клетка от голям организъм, който за да функционира добре, се нуждае от здрави органи.

Любопитен феномен представлява и фактът, че досега личността се формираше изцяло от отношението и връзките на човека с обществото. Това, което правеше човекът част от цялото беше именно социусът и личността беше функционална само в неговите граници. Вече обаче може да се наблюдава (особено в западните общества) един нов, определящ личността фактор, който действа с пълна сила – отношението на човек спрямо природата. Неговите последователи се разглеждат и имат претенцията за различност от общото, за инакомислие спрямо приетите и утвърдени с десетилетия обществени категории, с усещането за силна индивидуалност и излизане от масата. На пръв поглед защитникът на природата е точно този човек до момента, в който не превърне идеите си в единствено правилната идеология, която страстно проповядва и събира съмишленици и всъщност се създава ново общество и „инакомислието” се окава единственият възможен модел за поведение.

Настроения от този характер (възможни само в модерната епоха) наложиха и появата на явления като вегетарианството. Казусът с вегетарианците, като част от

обществото, е интересен, защото за първи път досега изборът на начин на хранене на определен човек или група може и се превръща в нова социална идентификация.

Вегетарианците са нова социална група, за която е характерно това, че не консумира месо, животински продукти и риба. Причините, поради които някой става вегетарианец могат да бъдат много: етически, политически, религиозни или здравословни. До тук сякаш няма нищо нестандартно, просто въпрос на личен избор, но само до тук, защото следващият поглед открива едно уникално явление: хора от различни страти на социума, с различни религиозни, политически възгледи, носители на различни културни пластове и традиция, забравят различията /дори в консервативна Великобритания/ и се обединяват. Независимо от причината, поради която някой е станал вегетарианец, той става част от тази общност. Общност, която претендира, че е носител на нов морал и на нова ценностна система. И наистина вегетарианството се противопоставя на „старите“ ценности и морални системи, като отрича убиването на животни за храна на човечеството. Можем даже да добавим, че това не само е нова ценностна система, но то по един особен начин руши досегашния цивилизационен модел и се опитва да наложи нов. Всичко това е интригуващо, като се има предвид, че говорим просто за група хора, които са избрали да се хранят по-особено от останалите. Подобно явление не може да не предизвика размисъл и по въпроса кога хората могат да преодолеят и забравят различията помежду си, може би идеята за универсализма ще се окаже най-лесно постижима чрез начина на хранене.

Голяма част от вегетарианците са политически и обществено активни, те влияят на масмедията и гледат осъдително на всеки, който яде месо. Някои стигат до крайности като заявяват, че консумацията на месо или носенето на кожено палто представлява едва ли не съучастничество в убийство. И наистина, хората стават вегетарианци най-вече, защото морално не одобряват убиването на животни.

Изглежда обаче вегетарианците успяват да се наложат и да се превърнат в обществен фактор, защото обществото вече е склонно да прави компромиси – пример за това е националната вегетарианска седмица във Великобритания. Неизбежно се стига и до редица парадокси - като фактът, че верига супермаркети спонсорира въпросното събитие, а несъмнено супермаркетите са един от водещите фактори за производството и продажбата на месни и животински продукти въобще. Друг парадокс е появата на т.нар. „хуманно“ отношение при умъртвяване на животните. И все пак, има ли значение дали е наречено „хуманно“ или дали „прасетата са щастливи“, когато резултатът е винаги един и същ – умъртвяване?

През 2006 г. вегетарианците побеждават в теста на телевизия ВВС „Тест на нацията“ за най-висок IQ във Великобритания, състезавайки се с шест други отбора: на месарите, агентите по недвижими имоти, ученици...и съпруги на футболисти и знаменитости. Това доказва, че начинът на хранене, и в частност вегетарианството, вече може да бъде социална индентификация и да се издигне до социален статус. Всички останали групи, с изключение тази на съпругите (която сама по себе си също би представлявала интерес заради самата идея, че да си съпруга на футболист или знаменитост също явно може да бъде социален статус), са формирани на базата на професионалното занимание на своите представители. Единствено вегетарианците представляват неопределена група от хора, чиято единствена обединяваща черта е, че не консумират животински продукти.

Но всъщност кои са въпросните вегетарианци? В тази група, както стана ясно, може да има представители от всички сфери – от тази на хората, занимаващи се с наука и интелектуален труд, до строителни работници, водопроводчици, механици или дори свещеници и духовни лица. В такъв случай не е изненадващо, че именно вегетарианците печелят състезанието. Заслугата обаче не може да бъде приписана на самото вегетарианство, а по-скоро на това, че въпросната група може да бъде с изключително хетерогенен характер относно своите членове. Изводът естествено е, че въздържанието от консумация на месо не прави човек потенциално по-интелигентен от останалите. Но не това е толкова интересно, колкото фактът, че на вегетарианците им е отредено място като на отделна, едва ли не, професионална група, която със сигурност има специфична интелектуална идентификация. Интересен и странен е този феномен на нашето време: че вече начинът ти на хранене може да определя кой и какъв си. Неща толкова прости и на пръв поглед не от особено значение вече могат да изграждат, определят и класифицират личността пред света и обществото.

За някои вегетарианството е просто мода, а за други не е нищо повече от поредната идеология или течение на нашето време. Може би най-правилно би било определението, че вегетарианството е нова „модерна идеология“. Идеология с, както стана ясно, стереотипен характер, за която е важно да се каже, че би била възможна само в модерността или по-скоро постмодерността. Епоха богата на идеологии, течения и стереотипи. Епоха на множество различни видове морал, ценности и светогледи. Може би това обаче е и уникалното в това време и в този начин на мислене. Може би това в крайна сметка определя субстанцията на иначе аморфната модерност.

Вегетарианството не е нищо повече от поредния фрагмент на модерната епоха, но самото то като същност не е толкова интересно. Интерес поражда в случая това, което вегетарианството представлява като явление в модерното общество. Защото вероятно и преди 100, 200 или 2000 г. е имало не малко хора, които по една или друга причина не са консумирали животински продукти (главно месо), но на никого не му е хрумвало да се нарече вегетарианец и още по-малко да се обедини в социално активна група, за която единственият определящ белег е начинът на хранене. На това би се гледало като на нещо несериозно, наивно и дори комично. Днес обаче всичко това е различно, обществото се е променило – развило се е и е създадо своята модерност в чиито условия всичко е възможно и е социално приемливо, а всъщност по-скоро интересно и всичко съществува „рамо до рамо” – от атеизма, през новите религиозни войни, “Big Brother”, “Българската Коледа” и „Могилино”.